

Samenwerking tussen bedrijfsleven, overheden, onderzoek, onderwijs en natuurorganisaties

REGIODEAL NATUURINCLUSIEVE LANDBOUW NOORD-NEDERLAND (NIL NN)

SPREK VOORAL DE PROVINCIE MET EEN HELDERE BOODSCHAP OVER WAT ONDERWIJS KAN BIJDAGEN

Aanleiding en grote motor achter de Regiodeal Noord-Nederland is de AgroAgenda Noord-Nederland (Fryslân, Groningen en Drenthe), met daarin het bedrijfsleven, overheden, onderzoek en natuurorganisaties. Een van de 5 hoofdthema's is een 'sterk kennisnetwerk': samen werken aan vragen van bedrijven en maatschappelijke organisaties. Zo zorg je samen voor duurzame productie en nieuwe toepassingen van agrarische producten.

Vanuit het onderwijs was samenwerking niet nieuw. We kwamen elkaar al tegen in verschillende settings. Bij de introductie van de Regiodeal hebben Nordwin, Terra en HVHL een brief opgesteld over het belang van een goed aangehaakt onderwijs. Tjalling: "Samen hebben we als onderwijs de toekomst in huis. Hbo en mbo leveren agrarisch ondernemers, maar ook de erfbetreders en loonwerkers." Wetenschappelijke kennis is belangrijk, maar ook mbo en hbo zijn cruciaal als kennisdragers en kennisoverbrengers.

Waarom is samenwerking belangrijk?

Hbo en mbo sluiten zoveel mogelijk aan bij bestaande vragen/onderzoek in de buitenwereld. In diverse regio's in het noorden worden formuleert de agrosector zelf streefbeelden die per gebied kunnen verschillen (klei, zand, veen). Die streefbeelden roepen onderzoeksvragen op, soms wetenschappelijk, maar soms ook praktijk- en uitvoeringsgericht. Daarom werken we als mbo/hbo en wo gezamenlijk aan deze kennisvragen.

Waarom is samenwerking belangrijk?

In het mbo is het logistiek nog lastig om studenten projecten te laten uitvoeren. Daar wordt hard aan gewerkt en studenten gaan al veel meer dan vroeger 'de boer op'. Ook is meer kennisvergroting nodig, bijvoorbeeld ten aanzien van biodiversiteit en bodem. Door gezamenlijk met VHL op te trekken, kunnen hbo'ers en mbo'ers samen projecten uitvoeren en van elkaar leren; misschien dat daar op den duur ook vanuit het vmbo kan worden aangesloten. Samenwerking in het onderwijs is vooral een logistiek probleem van jaarkalenders en programma's op elkaar afstemmen.

Vmbo heeft historisch gezien pedagogisch en didactisch goed lesmateriaal, gemaakt door onderwijskundig specialisten. Je zou hbo-docenten ook op deze manier kunnen ondersteunen.

Tjalling: "Ik zie veel docenten gebruik maken van Youtube en andere videoplatforms. Het is belangrijk dat hiervoor ook goed lesmateriaal wordt ontwikkeld. Ook Serious Gaming kan een aantrekkelijke manier zijn. Hier moet nog wel het nodige ontwikkelwerk plaatsvinden."

Ton: "Vergeet niet dat we van ver komen. Onderwijs is lange tijd volledig gericht geweest op de gangbare agroproductie. Moet en kun je dit radicaal over een andere boeg gooien? Er is

onbekendheid en soms zelfs weerstand bij ouders tegen een meer ecologische benadering van de landbouw, al is er zeker een kentering gaande.”

Tjalling: “Onderwijs is net een supertanker, het kost tijd om de koers te verleggen. Maar ik zie over de jaren een verandering bij studenten. Afgelopen jaar hebben we het onderwerp natuurinclusieve landbouw gebruikt als kapstok voor een training in brainstormtechnieken. Ze keken er in het begin met de nodige scepsis naar, maar op het einde van de dag lagen er mooie resultaten. Dit voorjaar gaan we in het kader van de innovatiestage in kleine groepjes op een bedrijf werken aan natuurinclusieve onderwerpen en vragen we de studenten innovatieve oplossingen aan te dragen voor praktische vraagstukken op het gebied van natuurinclusieve bedrijfsvoering.

Een vraag die altijd naar boven komt, is wel of hier een (goed belegde) boterham mee te verdienen valt. Twee zaken om natuurinclusieve concepten in het onderwijs te brengen zijn belangrijk: geen oordeel hebben over een keuzerichting, de geïnformeerde keuze ligt bij de toekomstige ondernemer, en het financiële verhaal moet perspectief bieden.”

Voorbeelden van resultaten

Vooral de samenwerking met de boeren in de buurt in demo-leerbedrijven lijkt zeer kansrijk en efficiënt. Er zijn al voorbeelden van bedrijven waarmee veel wordt samengewerkt. Maar de bedoeling is om in Noord-Nederland een netwerk aan demobedrijven van ondernemers te hebben die serieus stappen zetten richting meer natuurinclusief. En om daar studenten bij te betrekken zodat iedereen daar in alle openheid van elkaar kan leren. Er fungeren al twee demo-leerbedrijven in Friesland, en in Drenthe vinden nu ook gesprekken plaats met een aantal boeren. Lectoraten en practoraten worden in stelling gebracht en ook hier kan goed worden samengewerkt om studenten interessante leerervaringen te laten opdoen en hun onderwijs te verrijken met up-to-date kennis.

Praktische tips

Ton: “Koppel de Sustainable Development Goals (SDG) aan het onderwijs, zodat je het grotere kader zichtbaar maakt. Ook vanuit het Groenpact zijn wereldbeelden geformuleerd die duidelijk maken dat we in de groene sector met belangrijke uitdagingen bezig zijn.”

Tjalling: “Spreek vooral de provincie. Kijk wat er beleidsmatig gebeurt op de gebieden landbouw en natuur en hoe onderwijs hierin een rol kan spelen. Klop aan met de heldere boodschap over wat het onderwijs kan bijdragen.

Meer info:

Tjalling Huisman (Van Hall Larenstein)

Ton Stierhout (Terra)